

8. srpna 1872. U nás není pro to zákonného podkladu, neboť podle § 12 zákona č. 216/1919 o nejvyšším soudě jest opatření k cíli zachování jednotnosti judikatury vyhrazeno jednacímú řádu vládou schválenému (a ovšem řádně publikovanému), který pro náš nejvyšší soud dosud vydán nebyl. Přes to se tento účinek fakticky i u nás plenárním usnesením přiznává, protože by jinak nebylo lze jednotnost judikatury u nejvyššího soudu udržeti. Ježto však není předpisu, jak by se jednou usnesený judikát dal změnit (jinak tomu bylo ve Vídni podle zmíněných císařských rozhodnutí), nelze t. č. ani pochybené plenární usnesení odstraniti. Uvádím jen na příklad zřejmě pochybený judikát ze dne 9. února 1921, pres. 163/21, uveřejněný ve sbírce nejvyššího soudu pod č. 918, podle něhož lze povolit podle § 17 rozlukového zákona rozluku manželství i tehdy, byl-li rozvod manželství od stolu a lože vysloven rozsudkem pro zmeškání. Tento judikát, odporující zásadám rozlukového řízení, zejména zásadě oficiosnosti a zásadě pravdy materiální, vede k souhlasným a často bezdůvodným rozlukám. Z toho, co uvedeno, již vyplývá, jaké opatrnosti a pečlivé přípravy je k plenárnímu usnesení třeba. Doporučovalo by se také, aby v jednacím řádu pro nejvyšší soud bylo pomýšleno na určitou kvalifikovanou většinu a kdyby jí nebylo dosaženo, na další zesílení plenárního senátu (snad na 15 členů), kde by teprve rozhodovala prostá většina hlasů. Nyní může snadno vyjítí takové důležité rozhodnutí z většiny jen nahodilé. Samo se rozumí, že je třeba, aby důvody plenárních usnesení byly co nejjasnější a nejpřesvědčivější a aby zejména bylo také dbáno zásady »respicie finem«.

Svévole v protahování sporů a exekuci

Jest předmětem článku Dra J. C e b e v Hosp. politice č. 3 ze dne 23. ledna 1937.

Soudcova energie a určitost má nesporně na průběh řízení největší vliv. Uložení jistoty dle § 44 ex. ř. zamezuje podávání svévolných žalob opozičních a excisních, které po převratu kvetly netušeně. Svěvolný dlužník a kverulant přišel však na nový způsob protahování sporů a exekucí. Jest jím odmítání soudců, ba dokonce i soudů celých v první i vyšších instancích. Soudce i soud jest odmítán soustavně a bezdůvodně, řízení se přerušuje až do vyřízení návrhu na odmítnutí uplyne pěkná lhůta. Proti postupu tomuto jest soudce bezmoc-

ný. Civilní řád soudní má ustanovení o pokutě pro svévoli pro případ svévolného podávání dovolání (§ 512) a dovolacích rekursů (§ 528), má také ustanovení o pořádkových trestech (§ 220), které se však týkají pouze rušení při soudním jednání (§ 198), hrubých neslušností, urážek soudců i strany, zástupce, svědka nebo znalce při jednáních (§ 199 c. ř. s.), postrádá však ustanovení, jímž by byla trestána nebo znemožněna svévole soustavným a bezdůvodným odmítáním soudců a soudů.

Rychlejší úřadování

stalo se aktuálním problémem projevem min. předsedy Dra Hodži v rozhlase a jednáním právní rady. Zajímavé postřehy k této otázce podává J. K l a d í v o v článku »Je možno úřadovati rychleji« (Přítomnost, r. 14., 1937, str. 76 a n.), z něhož uvádíme:

»Výchova ke lhostejnosti je v naší úřadovnické soustavě velmi vyvinuta. Lhostejnost je to, co nejvíce ochromuje bystrý chod správy... lhostejnost je také následkem oslabeného sebevědomí. A sebevědomí je třeba úředníkovi, aby se ubránil postranním vlivům, na něž doplácí občan i stát... Dnes se rozhodování o kdekteré maličkosti vyhrazuje ústředním úřadům, jež se pak nedostanou ke své pravé působnosti kontrolní... Kdyby se tedy ponechalo nižším instancím více práva rozhodovati, nejen že by se vyřízení značně uspíšilo, ale pozvedlo by se i sebevědomí a zájem úřednictva. Pozvedla by se odpovědnost. Odpovědnost ničí také jiná znamenitost našeho úřadování: velký počet aprobačí... — Není snad oboru veřejné správy, kde bychom neslyšeli nářek nad nedostatečnou úrovní nového úřednictva. Je toho několik příčin. Vliv poválečné nivelisace... Ale hlavní pramen je bezpochyby v žalostném způsobu, jak se zaučuje úřednický dorost. Žalostné je totiž, že se vlastně vůbec nezaučuje... — V některých oborech státní správy jsou pro úřední praxi důležité výnosy, vyjasňující provádění zákona. Úředníci by potřebovali, aby koncem každého roku byl vydán seznam těchto výnosů. To se však neděje leckdy proto, aby je mohl vydati jako výklad k zákonu ten či onen ministerský úředník. Některé z těchto výnosů nejsou ani uveřejněny v úředním věstníku ministerstva. — Vzájemný dobrý styk, který je rovněž na prospěch hladšího chodu úředního, by konečně nesmírně usnadnila vlídnost, která není dosud do-
movem ve všech úřadovnách. Nemá se pro-

jevovati jen v osobním styku. Úhledné tiskopisy a zdvořilé, přátelské úřední dopisy by jistě nesnížily vážnost úřadu. A konečně stojí za zmínku i vnitřní úprava kanceláří. V kobkách, podobných spíše středověkým mučírnam, temných a nezdravých, uhasne často vlídnost nejvřelejší, je-li tam odsouzena na léta. Je tam otráven úředník i občan-strana. Nejhuře jsou na tom snad soudy a berní úřady a správy. Soudní kancelář by mohla poskytnouti řadu příkladů, jak vhodnější organizací by se zrychlila agenda. Nepraktické, chceme-li to říci mírně, jsou zápisy do rozličných rejstříků. Jsou to veliké knihy, v nichž už pouhé listování je utrpením. Berní kancelář je asi nejkrásnější příklad starobylosti... Největší omyl je, že se finanční úřady považují za úřady ryze správní. Jsou to přece úřady především hospodářské, jejichž činnost zasahuje hluboce do celého hospodářského života. To vše jsou jen příklady, vybrané namátkou, které mají ukázati, že by se dalo veřejné úřadování zrychlit při dobré vůli v mnohých ohledech pouhými úpravami organizačními a technickými, než se dostaneme k důkladné obecné reformě.»

O reformě právního studia

uspořádalo České Slovo počátkem ledna t. r. anketu, jíž se zúčastnilo 26 vysokoškolských profesorů, docentů, praktických právníků, finančních a národohospodářských odborníků. V doslovu k anketě (Č. S. ze dne 17. ledna 1937) prof. Emil Svoboda shrnuje výsledky ankety takto:

»Poměrně nejvíce souhlasu má rozvržení studií na tři období po třech semestrech, aby ani historický oddíl nebyl nezaslouženě ponížen a zbaven svého vědeckého rázu... Zdá se, že bychom se i v tom shodli, aby byly zavedeny jednotné zkoušky fakultní — bez marného dualismu státních zkoušek a rigoros — i v tom, aby se mohla zkouška ve lhůtě 14 dnů vykonati na tři krát, aby jediné odpoledne nevěklelo kandidáta všemi obory zkušebními jako dnes... Také se snad shodneme o metodě, jak vynutiti skutečnou účast posluchačů na přednáškách, cvičeních a seminářích. Studium nepřítomných je skutečné zlo... Mnoho se uvažuje o tom, aby se doktorát stal vědeckým. Snad by se mohl zavést francouzský způsob licenciátů — dostatečně kvalifikovaných pro všechna praktická povolání — a doktorů... Popírám, že by někdo mohl udělat skutečně vědeckou práci judiciální, státovědeckou, národohospodářskou, kdo neprožil několik let ve skutečné právní praxi. I pro docenty těchto disciplin bych vyslovil podmínku, že se mohou habilitovati teprve až ztráví aspoň pět let praxe v tom oboru, pro který se chtějí stát akademickými učiteli. Jinak vznikne papírová věda... Ke skutečně vědeckému tvoření je třeba styku vědy a praxe... Čím více se rozroste právní a hospodářsko-politická látka, tím více se musíme obrátiti na cestu metodickou: především naučit právníky právnícky myslet, naučit je, aby uměli číst prameny a užívat jich a aby se naučili vidět život sub specie societatis... Ale zde vidíme nesnáz: finanční oběti státu a nalezení vynikajících učitelských osobností. Jedno i druhé je v přítomné době v těžkém nebezpečí.«

Z právní praxe.

Zemědělské vyrovnání.

a) Vládním nařízením č. 76/1936 byla lhůta k podání návrhu na zemědělské vyrovnání prodloužena do 30. září 1937 včetně, což znamená, že v tento den musí býti návrhy u soudu (sr. Pužman-Knap »Zemědělské vyrovnání«, str. 2).

b) Druhá změna, která byla vl. nař. č. 13/1937 provedena, týká se hlasování při vyrovnacím roku. Upozorňujeme na ni výslovně proto,

poněvadž jest velmi dalekosáhlá. (Pužman-Knap zpracovali a uveřejňují tuto změnu v souvislosti se změnami dle vl. nař. 14/1937 v současně vyšlém sešitě »Prager Archiv«). Jde o následující:

K přijetí nezemědělského vyrovnání jest zapotřebí, jak známo, nadpoloviční hlavové většiny přítomných nebo zastoupených věřitelů, oprávněných hlasovati, a současně nejméně tříčtvrtinové většiny veškerých pohledávek, oprávněných hlasovati, bez rozdílu, zda jejich